

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3*

THE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMISNISTRATORS IN PAK KRET, NONTABURI UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

ทัศพร เกตุณอม*, เกษม มานะสาคร, ประมวล วิลาจันทร, สุปัญญา จันทรเพ็ญศรี, นิตยา เจริญรักษ์
Thasporn Kettanom, Kasame Manasakron, Pramual Wilachan, Supanya Chanpensre, Nittaya Charoenrak
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Southeast Asia University, Thailand

*Corresponding author E-mail: Kettanom23@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ และข้อเสนอแนะในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้เป็นครูในโรงเรียนอำเภอปากเกร็ด จำนวน 525 คน ใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นโดยใช้โรงเรียนเป็นชั้นและสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 217 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว เครื่องมือที่ใช้วิจัยเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ตั้งแต่ 0.80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ครูที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

* Received September 21, 2022; Revised September 27, 2022; Accepted February 21, 2023

โดยรวมไม่แตกต่างกัน และข้อเสนอแนะมีดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ควรบริหารงานตามสถานการณ์และกำหนดทิศทางอย่างเหมาะสม ด้านการทำงานเป็นทีม แสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ฝึกฝนตนเองและแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล ด้านการสื่อสาร ควรศึกษาค้นคว้าหาความกระจ่างในเรื่องที่ถ่ายทอดก่อนทำการสื่อสาร

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ผู้บริหารสถานศึกษา, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 3

Abstract

The objectives of this research were to a study and comparison of the leadership level of school administrators in Pak Kret District. Nonthaburi Province Under the Office of Secondary Education Service Area 3 by studying and comparing the leadership of school administrators. According to teachers' opinions Classified by qualifications and experiences and recommendations. Quantitative research Population used as teachers in schools in Pak Kret District, 525 people. People using the Craigci and Morgan sampling tables. Samples were determined by stratified random sampling using stratified schools and simple random sampling. The samples were 217 people. The tools used consisted of a questionnaire. It is a tool used to collect information. Data were analyzed with statistical software packages. Statistics used in the research include the validity of the content. Questionnaire sentiment, basic statistics: frequency distribution, percentage, mean, standard deviation. and hypothesis testing statistics, i.e. t-test and one-way analysis of variance. The research tool was a questionnaire. There is a 5-level estimation scale, the consistency index ranges from 0.80 – 1.00 and the confidence value is 0.81. The results showed that leadership of school administrators was at a high level. Teachers with different levels of qualification and experience have opinions on the leadership of school administrators Overall, they were not different. And the recommendation is as follows. Visionary Should be managed according to the situation and set the direction appropriately. Team work give opinions and solve problems efficiently. Aspect of human relations train yourself and solve problems logically. Communication should study and research for clarification on the matter conveyed before communicating.

Keywords: Leadership, School Administrators, Under the Office of Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 3

บทนำ

ภาวะผู้นำแบบโลกาภิวัตน์ได้เริ่มมีการศึกษาอย่างจริงจังตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา โดยการวิเคราะห์เกี่ยวกับสมรรถนะที่จะฝ่าภาวะวิกฤตสู่ความสำเร็จจากการทบทวนวรรณกรรมของนักวิชาการ พบว่า กลุ่มนักสังคมวิทยา (Social Scientists) ได้วิเคราะห์สมรรถนะความมีประสิทธิภาพของภาวะผู้นำแบบโลกาภิวัตน์มากกว่า 160 สมรรถนะได้ข้อค้นพบว่า มีหลายสมรรถนะที่มีแนวคิดคาบเกี่ยวหรือทับซ้อนกัน (Overlap) แต่ส่วนใหญ่จะมีความหมายแยกจากกันชัดเจน เมื่อก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันกันอย่างสูง จะเห็นได้จากปัญหาและสภาพของวิกฤตการณ์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อม ผู้นำองค์กรจึงมีบทบาทสำคัญไม่เพียงผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น แต่ต้องมีวิธีให้การเปลี่ยนแปลงเพื่อบรรลุ เป้าหมายที่วางไว้โดยสามารถจัดการกับความขัดแย้งและการต่อต้านได้อย่างเหมาะสม เนื่องจาก การเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำนั้นบุคคลซึ่งเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ หรือความล้มเหลว เราไม่สามารถที่จะตัดสินจากแค่รูปลักษณ์ภายนอกเท่านั้น แต่ภาวะผู้นำยังมีความสัมพันธ์ในแง่ของความร่วมมือระหว่างบุคคลกับกลุ่มหรือระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม รวมทั้งทักษะในการบริหารจัดการเพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จโดยการทำงานนั้นเพื่อจะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกขึ้นแก่สังคม และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเองให้ก้าวไปสู่ผู้นำที่ดี ที่สามารถจะทำให้ผู้ตามนั้นรู้สึกดีไปด้วย ซึ่งแสดงถึงภาวะผู้นำที่มีพลังที่มีความกระตือรือร้น (วิจารณ์ พานิช, 2555)

สถานศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญยิ่งในการที่จะพัฒนาคนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะก้าวเข้าสู่โลกยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงมีศักยภาพในการแข่งขัน สามารถยืนหยัดได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรีในสังคมโลกบนพื้นฐานของความเป็นไทย ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 คือ ทำให้มนุษย์ได้เรียนรู้พัฒนาตนเองตามความถนัดตามศักยภาพของตน สร้างนิสัยการเรียนรู้ด้วยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพสนองความต้องการโดยรวมของประเทศ การจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ นั้นต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำในการจัดการศึกษาต้องมีความรู้ในกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา และหลักทฤษฎีการบริหาร การศึกษามีการวางแผนงาน/โครงการ เพื่อดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ไปตามวิสัยทัศน์ เป้าหมายในการพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาวิธีการในการบริหารงานของผู้บริหาร

สถานศึกษาแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีบริบทและปัจจัยแตกต่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2546)

การบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ ต้องกล้าคิดกล้าทำกล้าตัดสินใจ เป็นคนสุ่มรอบคอบมีเหตุผลตั้งภาษิตกล่าวไว้ว่า “ก่อนจะเชื่อสิ่งใดให้พิสูจน์ก่อนจะพูดให้ยั้งคิดวินิจฉัย ก่อนจะทำกิจการงานใด ๆ จงคิดให้ถ่วงถี่จะดีเสีย” ต้องไวต่อข้อมูลต้องเป็นคนทันสมัย ติดตามข่าวสารต่าง ๆ อยู่เสมอเพิ่มพูนวิสัยทัศน์ คือ ต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกลสามารถมองเห็นภาพในอนาคต และแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี ต้องมีความซื่อสัตย์และสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ เสมอประสานสืบทอด คือ ต้องประสานงานกับทุกหน่วยงานทุกกลุ่มคน มีความสามารถในการไกลเกลี่ยข้อพิพาท ต้องมีเป้าหมายต้องรู้ว่าจะทำอะไรอย่างไรและทำไปทำไม มีความตั้งใจ มีความสุขกับการทำงาน มีความสุ่มรอบคอบ มีใจเด็ดเดี่ยวท้ายสุด คือ มีการประเมินการปฏิบัติงานรอบด้านที่เกี่ยวข้อง มีเทคนิคในการจูงใจเพื่อนร่วมงานให้ทำงานและท้ายสุดบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ทำงานเป็นทีมโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วมทำและร่วมประเมิน (ถวิล อรัญเวศ, 2544) ผู้บริหารถือเป็นเสาหลักสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารที่ดีเปรียบเสมือนดวงประทีปที่ส่องนำทางและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่เป้าหมายอย่างเต็มภาคภูมิ และเปี่ยมไปด้วยประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในโลกยุคปัจจุบันซึ่งมีกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วในขณะนี้ ล้วนส่งผลกระทบต่อมนุษย์ทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตาม เพื่อนำพากลุ่มหรือองค์กรให้ฝ่าฟันผ่านพันวิฤตที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้เกิดความสมดุลและสงบสุขในชีวิตปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหารงานต่าง ๆ คือ ผู้นำหน่วยงานใดที่มีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถรอบด้าน หน่วยงานนั้นย่อมประสบความสำเร็จและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิผล ประสิทธิภาพของผู้นำส่วนใหญ่เป็นพฤติกรรมผู้นำ ซึ่งหมายถึงการแสดงออกของผู้นำที่มีความเหมาะสมเพื่อเอาชนะใจลูกน้อง (ธงชัย สันติวงษ์, 2553) ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีอุดมการณ์ กล้าคิดกล้าตัดสินใจมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และความเสียสละอุทิศตนเพื่อหน้าที่ ซึ่งการที่จะบริหารงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีพฤติกรรมผู้นำสูงในหลาย ๆ ด้าน ต้องบริหารงานให้ได้ในทุกเรื่องต้องประสานงานกับทุกฝ่าย และที่สำคัญที่สุดต้องบริหารงานให้ได้ใจผู้ร่วมงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารมีภาวะผู้นำในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสื่อสาร เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ทำให้ผู้บริหารสามารถบริหารงานได้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่วางไว้

ในการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำนั้นเป็นการค้นหาคุณลักษณะผู้นำที่ดีและเอื้อต่อความสำเร็จนับว่าเป็นที่น่าสนใจในหมู่นักวิชาการต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อต้องการที่จะหาข้อสรุปว่าผู้นำ

ที่มีประสิทธิผลนั้นควรมีคุณลักษณะอย่างไร และผู้นำที่มีลักษณะแตกต่างกันจะส่งผลต่อความสำเร็จแตกต่างกันหรือไม่ ดังเช่น วูดส์(Woods) (ทองหล่อ เดชไทย, 2544) ได้ทำการศึกษาผู้นำประเทศจำนวน 14 ประเทศ ซึ่งทั้งหมดมีอำนาจเบ็ดเสร็จในการปกครองโดยได้แบ่งระดับของลักษณะเป็น 3 ระดับ ได้แก่ เข้มแข็ง ธรรมดาสามัญก็นำประเทศไปได้ระดับกลาง ๆ ส่วนผู้นำที่อ่อนแอก็จะทำให้ประเทศไม่เจริญรุ่งเรือง จากผลการวิจัยจะเห็นว่าคุณลักษณะของผู้นำที่แตกต่างกันส่งผลต่อความสำเร็จได้แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีการศึกษาอีกมากมายที่พยายามแสวงหาคุณลักษณะของบุคคลและภาวะผู้นำที่ประสบความสำเร็จดังเช่น สโตกดิล (Stogdill, R. M., 1974) ได้ทดสอบเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำทางด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ความฉลาด ความสามารถพิเศษ บุคลิกภาพ แรงจูงใจในงาน ผลการปฏิบัติงานและทักษะทางสังคม ซึ่งผลการวิจัยพบว่าผู้ที่เป็ผู้นำนั้นมีคะแนนคุณลักษณะดังกล่าวสูงกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิจัยยังพบอีกว่าผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะมีความฉลาด รู้ลึกไวกต่อความต้องการและความตั้งใจของผู้อื่นเข้าใจสถานการณ์ได้อย่างดี พร้อมทั้งมีอุปนิสัยที่จำเป็น เช่น มีความรับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความมุ่งมั่นและมีความมั่นใจในตนเองอีกด้วย ผลการวิจัยยังทำให้ได้ทราบอีกว่าผู้นำที่ดี จะมีความสามารถในการจัดระเบียบงาน มีความกระฉับกระเฉงในการให้ความร่วมมือ มีแรงผลักดันอันแรงกล้าต่อความรับผิดชอบและการทำงานให้สำเร็จ มีชีวิตชีวาและมุ่งมั่นในเป้าหมาย มีความกล้าหาญและมีความคิดริเริ่มในการแก้ปัญหา มีเอกลักษณ์ส่วนตัวรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและการกระทำของตนพร้อมที่จะเผชิญกับภาวะกดดัน และมีความสามารถในการกระตุ้นพฤติกรรมผู้อื่น คุณลักษณะดังกล่าวเหล่านี้จะช่วยแยกแยะระหว่างผู้นำออกจากผู้ที่ไม่ใช่ผู้นำ และแยกผู้นำที่มีประสิทธิผลจากผู้นำที่ไม่มีประสิทธิผล (ทองหล่อ เดชไทย, 2544)

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของงานและองค์การ ในปัจจุบันเชื่อกันว่าผู้นำไม่ได้เป็นมาโดยกำเนิด การเป็นผู้นำสามารถสร้างขึ้นได้จากการที่บุคคลใช้ความพยายาม และการทำงานหนักเพื่อพิสูจน์ความสามารถของตนเอง ดังนั้นในปัจจุบันการเป็นผู้นำ จึงเป็นเรื่องที่ต้องฝึกฝนและเรียนรู้ จนสามารถพัฒนาความเป็นผู้นำได้ ผู้นำบางคนอาจเป็นได้แค่เพียงผู้นำโดยตำแหน่ง แต่ก็ยังขาดภาวะผู้นำที่มีความสามารถ ผู้นำที่สามารถใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้การยอมรับและปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดอย่างเต็มใจ รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลในองค์กร ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพล และช่วยให้กลุ่มหรือองค์การสามารถบรรลุตามประสงค์ได้ ซึ่งมีหลายองค์ประกอบด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการให้ความไว้วางใจ และให้ความเชื่อมั่นในภาวะผู้นำเพื่อบ่งชี้ความน่าเชื่อถือได้มากที่สุด ความพอใจของสมาชิกในองค์กร รวมถึงการสื่อความหมายที่มีประสิทธิผล หลักการที่ทำให้เกิดเป็นผู้นำนั้นมีองค์ประกอบ กล่าวคือ การรู้จักและค้นหาตนเอง การปรับปรุงตัวเองเพื่อขึ้นำองค์การสู่สิ่งใหม่ ๆ ด้วยความรับผิดชอบและมีการวางแผนในการดำเนินงานเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนใน

องค์การ เข้าถึงบุคลากรในองค์การด้วยความเข้าใจ ทำให้สามารถสื่อสารกับคนในองค์การได้ง่าย เพื่อให้การสื่อความหมายเป็นกุญแจก้าวไปสู่ความสำเร็จดังกล่าว ผู้นำจึงเป็นผู้ที่มีศิลปะ มีอิทธิพลต่อสมาชิกในองค์การเพื่อให้เกิดความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการ เป็นผู้นำและแนะนำ คอยช่วยเหลือกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดตามความสามารถ

ปัจจุบันในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 3 จำนวน 5 โรงเรียน มีโรงเรียนขนาดใหญ่ 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 3 โรงเรียน พบว่า ปัญหาในการบริหารสถานศึกษาที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมผู้บริหารสถานศึกษา ที่ยังทำงานไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ส่งผลกระทบถึงการบริหารสถานศึกษาตลอดจนเกิดประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในสถานศึกษาหรือหน่วยงานในสังกัด ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษา และจากสภาพสถานการณ์เปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันการบริหารสถานศึกษา ที่มีการเปลี่ยนแปลงจะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวนั้น ย่อมมีผลมาจากพฤติกรรมของผู้นำตามหลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ หมายถึง การที่ผู้นำใช้อิทธิพลโดยอำนาจหน้าที่หรือได้รับความเชื่อถือศรัทธาที่มีอยู่กับบุคคลที่เป็นสมาชิกในกลุ่ม (เทพประสิทธิ์ ช่วยสุข, 2546) กำหนดเป้าหมายในการทำงาน การติดต่อสื่อสาร การปกครองบังคับบัญชา การควบคุมดูแล การตัดสินใจ การสร้างสัมพันธภาพกับผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ (พันธุ์เทพ ใจคำ, 2547) โดยมีพฤติกรรมของการใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นให้ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เพื่อดำเนินกิจกรรมให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยใช้กระบวนการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน (วาสนา สุขประเสริฐ, 2547) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้นำช่วยสร้างความชัดเจนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้รับรู้ว่าจะอะไรคือความสำคัญ ให้ภาพความเป็นจริงขององค์การแก่ผู้อื่น ช่วยให้เห็นทิศทางและจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนภายใต้ภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2548) ด้วยวิธีการสร้างสรรค์หรือปลูกฝังศรัทธาความกลมเกลียว ความร่วมมือร่วมใจให้เกิดขึ้นในระหว่างผู้ร่วมงาน ผู้ตาม ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางที่ผู้นำหรือผู้บริหารต้องการ อันเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นข้าราชการครูในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตระหนักถึงความสำคัญของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 3 จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 3 เพื่อที่จะใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงภาวะ

ผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน รวมถึงนำไปประกอบในการวางแผนพัฒนา และเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน
3. ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Mixed Methods Research) แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมนุษยสัมพันธ์ และด้านการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสถานศึกษาในอำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 525 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ใช้สถานศึกษาเป็นชั้น (Strata) แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บและรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเอง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยเชิงพรรณนา

ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ใน 4 ด้าน คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมนุษยสัมพันธ์ และด้านการสื่อสาร

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสถานศึกษาในอำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 525 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสถานศึกษาในอำเภอบางเกร็ด จำนวน 217 คน จาก 5 สถานศึกษา

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของครูสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ปีการศึกษา 2564 ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมนุษยสัมพันธ์ และด้านการสื่อสาร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาดำรงเอกสารและงานวิจัยที่มีเนื้อหาที่สอดคล้อง และศึกษารายละเอียดของเครื่องมือ เพื่อนำมาประมวลเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดกรอบแนวคิดโดยอาศัยขอบข่ายของแนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาตัวแปรที่สำคัญจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสร้างแบบสอบถามนำเสนอที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามที่แก้ไขนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .60 – 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนของโรงเรียนชลประทานวิทยา แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของคอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมนุษยสัมพันธ์ และด้านการสื่อสารแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของครูในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ใน 4 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert , 1970) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือ เสนอผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากครูและบุคลากรทางการศึกษาในการตอบแบบสอบถามเสนอ
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปพบกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 217 คน โดยชี้แจงจุดประสงค์และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามแล้วตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จำนวน 217 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (บุญธรรม กิจปรีดาภิรุทธิ์, 2535) ; (ไพศาล หวังพานิช, 2530) ; (สมาลี จันทร์ชลอ, 2542)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) (ภัทรา นิคมานนท, 2539)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way Analysis of Variance : ANOVA) และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ้ (Scheffe) (ยุทธ ไกยวรรณ, 2543)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ปรากฏผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการสื่อสาร และด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ดังนี้ ผู้บริหารระดับความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการกำหนดวิสัยทัศน์และแผนสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.29, S.D. = .80$) ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูสอนมีการปรับปรุงพัฒนางานของตนเอง และสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.14, S.D. = .81$) ผู้บริหารร่วมระดมสมองกับครูผู้สอนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 04.12, S.D. = .80$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารบริหารงานตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้เหมาะสม ($\bar{X} = 3.94, S.D. = .77$)

2. ด้านการทำงานเป็นทีม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารมีความรับผิดชอบร่วมกันในหมู่คณะ ($\bar{X} = 4.08, S.D. = .83$) ผู้บริหารเข้าใจต่อการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.06, S.D. = .83$) ผู้บริหารมีการบริหารความขัดแย้งภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.04, S.D. = .78$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสามารถแสดงความคิดเห็นในการทำงานที่รับผิดชอบและสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.94, S.D. = .77$)

3. ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.17, S.D. = .37$) ผู้บริหารมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีศิลปะและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.06, S.D. = .22$) ผู้บริหารมีปฏิภาณไหวพริบ เฉลียวฉลาดในการพูดคุยและเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ($\bar{X} = 3.97, S.D. = .31$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารฝึกฝนตนเองและนำเพื่อนร่วมงานแก้ไขปัญญอย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.56, S.D. = .54$)

4. ด้านการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารรู้จักเลือกใช้ข้อความในการสื่อสารที่มีความถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะ ($\bar{X} = 4.08, S.D. = .32$) ผู้บริหารการวางแผนและเตรียมการเมื่อจะติดต่อสื่อสาร ($\bar{X} = 4.04, S.D. = .77$) ผู้บริหารมีความรอบครอบในการตรวจสอบวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการสื่อสารแต่ละครั้ง ($\bar{X} = 4.02, S.D. = .79$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารเป็นผู้ที่ศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความกระจ่างในเรื่องที่จะถ่ายทอดก่อนที่จะทำการสื่อสาร ($\bar{X} = 3.88, S.D. = .80$)

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับวุฒิการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	(n=174)		(n=43)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.08	.37	4.16	.28	-1.301	.195
2. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.02	.36	4.05	.29	-.526	.599
3. ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	3.87	.81	3.89	.16	-.808	.420
4. ด้านการสื่อสาร	3.90	.37	3.99	.31	-.103	.918
รวม	3.99	.22	4.02	.16	-.978	.329

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	.243	2	.522	1.232	.066
	ภายในกลุ่ม	26.374	214	.123		
	รวม	26.617	216			
2. ด้านการทำงานเป็นทีม	ระหว่างกลุ่ม	.336	2	.168	1.372	.256
	ภายในกลุ่ม	26.239	214	.123		
	รวม	26.575	216			
3. ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	.216	2	.108	1.507	.072
	ภายในกลุ่ม	25.611	214	.136		
	รวม	25.827	216			
4. ด้านการสื่อสาร	ระหว่างกลุ่ม	.416	2	.208	1.547	.215
	ภายในกลุ่ม	28.758	214	.134		
	รวม	29.173	216			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.178	2	.089	1.997	.138
	ภายในกลุ่ม	9.514	214	.044		
	รวม	9.692	216			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1 ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูผู้สอนมีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมและรายด้านไม่ต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ควรบริหารงานตามสถานการณ์และกำหนดทิศทางอย่างเหมาะสม ด้านการทำงาน เป็นทีม แสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ฝึกฝนตนเองและแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล ด้านการสื่อสาร ควรศึกษาค้นคว้าหาความกระจ่างในเรื่องที่ถ่ายทอดก่อนทำการสื่อสาร และข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาและเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบเชิงคุณภาพ และในระดับต่าง ๆ เพื่อจะได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์และครบถ้วนมากขึ้น

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล การศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยเป็นดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการสื่อสาร และ ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (อัญชลี สุขวิบูลย์, 2559) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านผู้ศึกษาจึงขอนำมาอภิปรายตามลำดับได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ มีการกระตุ้นให้ครูปรับปรุงพัฒนางานของตนเอง ผู้บริหารร่วมระดมสมองกับครูผู้สอนในสถานศึกษา และกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน วิสัยทัศน์เป็นสิ่งสำคัญประการแรกของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องมี เพราะวิสัยทัศน์ถือเป็น Road Map ให้ทุกคนในสถานศึกษาได้ใช้เป็นประทีปนำทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ทองคำ พิมพ์, 2556) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอ่างทอง พบว่า ระดับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการสร้างวิสัยทัศน์ตามลำดับ

1.2 ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีความรับผิดชอบร่วมกันในหมู่คณะ ผู้บริหารเข้าใจต่อการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารมีการบริหารความขัดแย้งภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ประจวบ แจ้โพธิ์, 2556) เรื่อง ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า บทบาทผู้บริหารในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูโดยรวมและรายด้านมีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้การที่จะทำงานมีประสิทธิภาพสูงนั้น ทีมงานทุกคนจะต้องมีความคิด มีทัศนคติที่ดีในการทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับรูมิก (Romig) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะที่จำเป็นในการ ทำงานเป็นทีมจะต้องมีการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการติดต่อที่ดีทั้งสองทางเกิดความคิดใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์เพื่อมาพัฒนาปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายขององค์กร องค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้ทีมงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสานกันได้ดีนั้น ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะที่จำเป็นในการทำงาน ซึ่งอยู่ในรูปแบบ 5 C คือ การติดต่อสื่อสาร การร่วมมือ การประสานงานมีความคิดสร้างสรรค์ และปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง

1.3 ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ผู้บริหารมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีปฏิภาณไหวพริบ เฉลียวฉลาดในการพูดคุยและเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม สอดคล้องกับ (จิตราธิ์รัตน์ สังขจันทร์, 2552) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของนายกเทศมนตรีกรณศึกษาเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในการพัฒนาท้องถิ่นตามความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนและประชาชนในเทศบาล ตำบลโพธิ์ประทับช้างพบว่า ภาวะผู้นำของนายกเทศมนตรีเทศบาลโพธิ์ประทับช้างอำเภอโพธิ์ประทับช้างจังหวัดพิจิตรคนปัจจุบัน เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเช่นมีน้ำใจมีการเอาใจใส่ช่วยเหลือประชาชนเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นคอยรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานมีการตัดสินใจและทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย

1.4 ด้านการสื่อสาร พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารรู้จักเลือกใช้ข้อความในการสื่อสารที่มีความถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะ ผู้บริหารการวางแผนและเตรียมการเมื่อจะติดต่อสื่อสาร ผู้บริหารมีความรอบครอบในการตรวจสอบวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการสื่อสารแต่ละครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นิศาชล บำรุงภักดี, 2563) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน อภิปรายผล ดังนี้

2.1 ครูผู้สอนที่วุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เห็นว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสื่อสาร นั้นเป็น ภาวะผู้นำที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ซึ่งสอดคล้องกับ (จิราภา ดวงประทุม, 2560) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 กล่าวว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มีการจัดรูปแบบการบริหารงานที่มีความใกล้เคียงกัน มีการกระจายอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาและกระจายอำนาจไปยังครู ส่งผลให้ครูเกิดการปฏิบัติงานที่หลากหลายและเท่าเทียมกัน สร้างประสบการณ์และการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือและวิธีการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และเวลาเดียวกันผลจากการเรียนรู้ทำให้เกิดทักษะ เจตคติที่ดีต่อผู้บริหารสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ตุล เชื้อจำรูญ, 2555) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการเปรียบเทียบความต้องการการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ วุฒิการศึกษา พบว่า หัวหน้าแผนกและครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ มีการกระตุ้นให้ครูปรับปรุงพัฒนางานของตนเอง ผู้บริหารร่วมระดมสมองกับครูผู้สอนในสถานศึกษา และกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน วิสัยทัศน์เป็นสิ่งสำคัญประการแรกของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องมี เพราะวิสัยทัศน์ถือเป็น Road Map ให้ทุกคนในสถานศึกษาได้ใช้เป็นประทีปนำทางในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ดาราวิดี บรรจงช่วย, 2560) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดชุมพร ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู เมื่อเปรียบเทียบกับประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ควรบริหารงานตามสถานการณ์และกำหนดทิศทางอย่างเหมาะสม ด้านการทำงานเป็นทีม แสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ผักผ่อนตนเองและแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล ด้านการสื่อสาร ควรศึกษาค้นคว้าหาความกระจ่างในเรื่องที่ถ่ายทอดก่อนทำการสื่อสาร และข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาและเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบเชิงคุณภาพ และในระดับต่าง ๆ เพื่อจะได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์และครบถ้วนมากขึ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด ประกอบด้วย ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมนุษยสัมพันธ์ และด้านการสื่อสาร แต่ละองค์ประกอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ครูที่มีระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอปากเกร็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน และข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารบริหารงานตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้เหมาะสม และร่วมกันกำหนดทิศทางการทำงานของสถานศึกษา มีการวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชนอย่างเป็นระบบทั้งระยะสั้นและระยะยาว 2. ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสามารถแสดงความคิดเห็นในการทำงานที่รับผิดชอบ และสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และร่วมกันทบทวนผลงานและวิธีการทำงานร่วมกันและพัฒนาดตนเองอยู่เสมอ 3. ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารฝึกฝนตนเองและนำเพื่อนร่วมงานแก้ไขปัญญอย่างมีเหตุผล และรู้จักคิด วิเคราะห์ และรู้จักใช้เหตุผล รวมทั้งมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศเพื่อ เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรภายใน องค์การและแสวงหาเครือข่ายเพื่อขยายมิตรสัมพันธ์ด้วย 4. ด้านการสื่อสาร ผู้บริหารเป็นผู้ที่ศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความกระจ่างในเรื่องที่จะถ่ายทอดก่อนที่จะทำการสื่อสารและสามารถเลือกใช้ภาษาและวิธีสื่อสารที่เหมาะสมกับเรื่องที่จะถ่ายทอดก่อนที่จะทำการสื่อสาร สามารถเลือกใช้ภาษาและวิธีสื่อสารที่เหมาะสมกับสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งคำนึงถึงความรู้อุปนิสัยทักษะการใช้ภาษา และสังคมของผู้รับสารด้วย และมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป 1. ควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์และครบถ้วนมากขึ้น 2. ควรศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับประถม หรือระดับอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จิตรารัตน์ สังขจันทร์. (2552). ภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร. ใน ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- จิรภา ดวงประทุม. (2560). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา

- เขต 1. ใน ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดาราวดี บรรจงช่วย. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดชุมพร. ใน ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ตุล เชื้อจำรูญ. (2555). สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ถวิล อรัญเวศ. (2544). นักบริหารมืออาชีพ : ในยุคเขตพื้นที่การศึกษา. วารสารการศึกษา, 4(2), 15-19.
- ทองคำ พิมพา. (2556). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอ่างทอง. ใน ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทองหล่อ เดชไทย. (2544). ภาวะผู้นำ: เพื่อการบริหารคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ = Leadership for excellent quality management. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เทพประสิทธิ์ ช่วยสุข. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำกับคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอำนาจเจริญ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2553). การบริหารงานบุคคล (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- นิศาชล บำรุงศักดิ์. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสกลนคร. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2535). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: B&B Publishing.
- ประจวบ แจ้โพธิ์. (2556). ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- พันธุ์เทพ ใจคำ. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ไพศาล หวังพานิช. (2530). วิธีการวิจัย. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ภัทรา นิคมานนท. (2539). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: อักษรพัฒนา.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2543). สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- วาสนา สุขประเสริฐ. (2547). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี สฤษดิ์วงศ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2546). คู่มืออธิบายและแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพมหานคร: สิริบุตรการพิมพ์.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2548). ภาวะความเป็นผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: ส.เอเชียเพรส (1989).
- สุมาลี จันทรชลอ. (2542). การวัดและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- อัญชลี สุขวิบูลย์. (2559). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610.
- Likert. . (1970). New Partterns of Management. New York: McGraw-Hill.
- Stogdill, R. M. (1974). Handbook of Leadership: A Survey of Theory and Research. New York: the Free Press.